

Ülevaade põhiseaduslikkuse järelevalve kohtupraktikast 2021. aastal

Aastal 2021 valiti kohaliku omavalitsuse volikogud ja seega ei ole üllatav, et põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumis läbi vaadatud asjade koguarv on suur. Põhiseaduslikkuse järelevalve menetluses vaadati Riigikohtus 2021. aastal läbi **33** kohtuasja. Üks kord lahendas põhiseaduslikkuse järelevalve asja üldkogud. Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumis ja Riigikohtu üldkogus läbi vaadatud asjades tunnustati vaidlustatud õigusakti säte põhiseadusvastaseks ja kehtetuks kuues asjas. Rahuldamata jäeti 20 taotlust ja läbi vaatamata tagastati kümme kaebust. Tabelis 1 on täpsemalt esitatud põhiseaduslikkuse järelevalve korras lahendatud kohtuasjade tulemusi.

1. Läbivaadatud kohtuasjade sisu ja resolutsioon

Jrk nr	Lahendi number ja kuupäev	Kohtuasja sisu	Resolutsioon
1.	5-20-11/9 RKPJK 12.03.2021	Kriminaalmenetluse seadustikus kriminaalhooldaja erakorralise ettekande menetluses süüdimõistetud õigusi ja käitumiskontrolli nõuete rikkumise kohta tõendite kogumist sätestavate õigusnormide andmata jätmise põhiseaduslikkuse kontroll	Jätta taotlus läbi vaatamata.
2.	5-20-7/12 RKPJK 16.03.2021	Kohtute seaduse § 132 ⁵ põhiseaduspärasuse kontroll	Tunnistada kohtute seaduse § 132 ⁵ kehtetuks osas, milles see välistab pärast 1991. aasta 31. detsembrit ja enne 2013. aasta 2. juulit ametis olnud kohtuniku perekonnaliikmele kohtuniku toitjakaotuspensionini määramise ja maksmise.
3.	5-20-12/9 RKPJK 06.04.2021	Ehitusseadustiku § 120 lõike 4 ja kaitseministri 26. juuni 2015. a määruse nr 16 „Riigikaitse ehitise töövoime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövoimet mõjutavate ehitiste kohta“ § 6 ¹ lõike 2 põhiseaduspärasuse kontroll	Jätta taotlus rahuldamata.

4.	5-21-1/10 RKPJK 12.04.2021	Kriminaalmenetluses kahtlustatavaks oleku tõttu politseiametniku teenistusest vabastamise põhiseaduslikkuse kontroll	Tunnistada avaliku teenistuse seaduse § 95 lõige 1 ja § 15 punkt 5 ning politsei ja piirivalve seaduse § 40 punkt 3 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles need koostoimes kohustavad politseiametniku teenistusest vabastama, kui ta on kriminaalmenetluses kahtlustatav.
5.	5-20-10/13 RKPJK 20.04.2021	Välismaalaste seaduse § 100 ¹⁸ koosmõjus § 100 ¹⁰ lõikega 1 ja § 100 ¹³ lõikega 2 põhiseaduspärasuse kontroll (viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise vaidlustamisel kaebuse esitamine halduskohtule)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rahuldada taotlus. 2. Tunnistada välismaalaste seaduse § 100¹⁰ lõige 1, § 100¹⁰ lõige 2 ja § 100¹⁸ põhiseadusevastaseks ja kehtetuks osas, milles need välistavad viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise vaidlustamiseks kaebuse esitamise halduskohtule.
6.	3-18-1432/103 RKÜK 17.05.2021	Egon Tischleri kaebus MTÜ Eesti Ehitusinseneride Liidu teedeinseneride kutsekomisjoni otsuse ja kutsestandardi „Diplomeeritud teedeinsener, tase 7“ peale ning MTÜ Eesti Asfaldiliit kohustamiseks vaadata kutse andmise taotlus uuesti läbi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks ehitusseadustiku § 24 lg-s 4 nimetatud kvalifikatsiooninõuete ministri määrusega kehtestamata jätmine. 2. Rahuldada Egon Tischleri kassatsioonkaebus osaliselt. 3. Tühistada Tallinna Halduskohtu 29. märtsi 2019. a otsus ja Tallinna Ringkonnakohtu 9. septembri 2019. a otsus osas, milles kohtud jätsid kaebuse MTÜ Eesti Ehitusinseneride Liidu teedeinseneride kutsekomisjoni 13. juuni 2018. a istungi nr 3/1/2018 protokollilise otsuse punkti 1 peale esitatud tühistamisnõude ning kohustamisnõude osas rahuldamata. Ülejäänud osas jätta haldus- ja ringkonnakohtu otsused muutmata. 4. Rahuldada Egon Tischleri kaebus osaliselt. Tühistada MTÜ Eesti Ehitusinseneride Liidu teedeinseneride kutsekomisjoni 13. juuni 2018. a istungi nr 3/1/2018 protokollilise

			<p>otsuse punkt 1 ja kohustada MTÜ-d Eesti Asfaldiliit Egon Tischleri 1. märtsi 2018. a kutse andmise taotlust uuesti läbi vaatama. Jätta kaebus ülejäänud osas rahuldamata.</p> <p>5. Jätta rahuldamata Egon Tischleri taotlus kohaldada esialgset õiguskaitset kuni põhiseaduspärase regulatsiooni kehtestamiseni.</p> <p>6. Mõista menetluskulude katteks Egon Tischleri kasuks välja MTÜ-lt Eesti Ehitusinseneride Liit 5400 eurot ja MTÜ-lt Eesti Asfaldiliit 2700 eurot. Jätta ülejäänud menetluskulud menetlusosaliste endi kanda.</p> <p>7. Tagastada kaitsjon.</p>
7.	5-21-2/11 RKPJK 25.05.2021	Lastekaitseaduse § 20 lõike 1 ¹ põhiseaduslikkuse kontroll	Jätta Tallinna Halduskohtu taotlus läbi vaatamata.
8.	5-21-5/2 RKPJK 08.06.2021	X individuaalkaebus kriminaalmenetluse seadustiku § 408 ¹ põhiseadusvastasuse kontrollimiseks	Jätta X kaebus läbi vaatamata.
9.	5-21-3/11 RKPJK 15.06.2021	Looduskaitseaduse § 20 lõigete 2 ² ja 4 ning Vabariigi Valitsuse 8. juuli 2004. a määruse nr 242 põhiseaduspärasuse kontroll	Jätta Tallinna Halduskohtu taotlus rahuldamata.
10.	5-21-11/2 RKPJK 15.09.2021	Kalle Grünthali kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 31. augusti 2021. a otsuse nr 13 peale	Jätta Kalle Grünthali kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 31. augusti 2021. a otsuse nr 13 peale rahuldamata.
11.	5-21-13/6 RKPJK 04.10.2021	Valimisliit Südamega Tartu kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 15. septembri 2021. a otsuse nr 16 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
12.	5-21-12/2	Vahur Jaakma, Maigi Keerdi ja Mati Miili kaebus Vabariigi	Jätta kaebus rahuldamata.

	RKPJK 28.09.2021	Valimiskomisjoni 15. septembri 2021. a otsuse nr 15 peale	
13.	5-21-7/4 RKPJK 28.09.2021	Harri Värsi individuaalkaebus kriminaalmenetluse seadustiku § 352 lõike 4 põhiseaduspärasuse kontrollimiseks	Jätta Harri Värsi kaebus läbi vaatamata.
14.	5-21-4/13 RKPJK 28.09.2021	Välismaalaste seaduse ja siseministri 12. jaanuari 2017. a määruse nr 7 „Tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise kord ning legaalse sissetuleku määrad“ põhiseaduspärasuse kontroll	1. Tunnistada välismaalaste seadus põhiseadusega vastuolus olevaks osas, milles see ei võimalda anda välismaalasele tähtajalist elamisluba elama asumiseks Eestis elamisloa alusel elava samast soost registreeritud elukaaslase juurde. 2. Tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks siseministri 12. jaanuari 2017. a määrus nr 7 „Tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise kord ning legaalse sissetuleku määrad“ osas, milles see ei sätesta juhuks, kui Eestis elamisloa alusel elava välismaalase samast soost registreeritud elukaaslane taotleb Eestisse elama asumiseks tähtajalist elamisluba, taotluses esitatavate andmete ja taotlusele lisatavate tõendite loetelu. 3. Asendada avaldatavas otsuses kaebaja ja tema elukaaslase nimed tähemärkidega.
15.	5-21-13/6 RKPJK 04.10.2021	Valimisliit Südamega Tartu kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 15. septembri 2021. a otsuse nr 16 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
16.	5-21-8/16 RKPJK 14.10.2021	Tartu Ringkonnakohtu taotlus tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks kollektiivlepingu seaduse § 4 lõige 4	1. Jätta Tartu Ringkonnakohtu taotlus läbi vaatamata. 2. Asendada avaldatavas määruses hageja ja kostja nimed tähemärkidega.

17.	5-21-15/3 RKPJK 21.10.2021	Virgo Kruve kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 8. oktoobri 2021. a otsuse nr 18 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
18.	5-21-17/5 RKPJK 28.10.2021	Virgo Kruve kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 15. oktoobri 2021. a otsuse nr 20 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
19.	5-21-16/3 RKPJK 28.10.2021	Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ja Silver Kuusiku kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 15. oktoobri 2021. a otsuse nr 19 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
20.	5-21-19/2 RKPJK 01.11.2021	Sulev Švilponise kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 20. oktoobri 2021. a otsuse nr 22 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
21.	5-21-20/2 RKPJK 01.11.2021	Mart Kallase kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 22. oktoobri 2021. a otsuse nr 25 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
22.	5-21-6/13 RKPJK 02.11.2021	Tartu Halduskohtu taotlus tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks Kohtla-Järve Linnavolikogu 26. septembri 2018. a määruse nr 24 "Kohtla-Järve Linnavolikogu töökord" § 18 lõige 1 osas, milles see ei võimalda saada volikogu istungi helisalvestise koopiat teisaldataval andmekandjal digitaalselt	1. Tunnistada Kohtla-Järve Linnavolikogu 26. septembri 2018. a määruse nr 24 § 18 lõike 1 viies lause põhiseadusvastaseks ja kehtetuks. 2. Mõista Eesti Vabariigilt S. Butšinski kasuks välja menetluskulu 368 eurot.
23.	5-21-26/2 RKPJK 05.11.2021	Reet Kõvaski kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 28. oktoobri 2021. a otsuse nr 33 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
24.	5-21-21/2 RKPJK 08.11.2021	Heilo Aadla kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 27. oktoobri 2021. a otsuse nr 29 peale	Jätta kaebus rahuldamata osas, mis puudutab Tartu linna valimisjaoskonna nr 6 jaoskonnakomisjoni tegevust. Muus osas jätta kaebus läbi vaatamata.
25.	5-21-23/2	Dmitri Trifonovi ja valimisliidu Maardu Hääl –	Jätta kaebus rahuldamata.

	RKPJK 08.11.2021	Golos Maardu kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 27. oktoobri 2021. a otsuse nr 27 peale	
26.	5-21-24/2 RKPJK 10.11.2021	Andrea Eiche kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 27. oktoobri 2021. a otsuse nr 28 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
27.	5-21-25/5 RKPJK 12.11.2021	Eesti Keskerakonna kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 27. oktoobri 2021. a otsuse nr 32 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
28.	5-21-28/4 RKPJK 15.11.2021	Valimisliidu Südamega Tartu kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 29. oktoobri 2021. a otsuse nr 35 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
29.	5-21-27/4 RKPJK 15.11.2021	Valimisliidu Südamega Tartu kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 29. oktoobri 2021. a otsuse nr 34 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
30.	5-21-10/18 RKPJK 16.11.2021	Tallinna Halduskohtu taotlus tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks välismaalaste seadus osas, milles see ei võimalda anda välismaalasele tähtajalist elamisluba elama asumiseks Eestis elamisloa alusel elava välismaalasest registreeritud elukaaslase juurde ja siseministri 12. jaanuari 2017. a määrus nr 7 „Tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise kord ning legaalse sissetuleku määrad“ osas, milles see ei säteta taotluses esitatavate andmete ja taotlusele lisatavate tõendite loetelu juhuks, kui välismaalane taotleb tähtajalist elamisluba	<p>1. Jätta Tallinna Halduskohtu taotlus rahuldamata.</p> <p>2. Mõista Eesti Vabariigilt X kasuks välja menetluskulu 700 eurot.</p> <p>3. Asendada avaldatavas otsuses kaebaja ja tema registreeritud elukaaslase nimed tähemärkidega.</p>

		elama asumiseks Eestis elamisloa alusel elava välismaalasest registreeritud elukaaslase juurde	
31.	5-21-29/5 RKPJK 17.11.2021	Meelis Kaldalu ja Valimisliidu Südamega Tartu kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 29. oktoobri 2021. a otsuse nr 36 peale	Jätta kaebus rahuldamata.
32.	5-21-31/2 RKPJK 26.11.2021	Meelis Kaldalu ja Valimisliidu Südamega Tartu kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni 8. novembri 2021. a otsuste nr 37, 38, 39, 40 ja 41 peale	1. Jätta kaebus Vabariigi Valimiskomisjoni otsuste nr 37, 38, 39, 40 ja 41 tühistamise nõude osas rahuldamata. 2. Jätta kaebus ülejäänud osas läbi vaatamata.
33.	5-21-14/15 RKPJK 30.11.2021	Harju Maakohtu taotlus tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks menetlusnormide andmata jätmise füüsilise isiku tuvastamist võimaldavate isikuandmete väljanõudmiseks tsiviilkohtumenetluses kostja isiku tuvastamise eesmärgil	Jätta taotlus läbi vaatamata.
34.	5-21-32/8 RKPJK 23.12.2021	Priit Sibula kaebus Riigikogu 9. novembri 2021. a otsuse peale	1. Rahuldada kaebus. 2. Tunnistada Riigikogu 9. novembri 2021. a otsus Riigikogu istungite kaugosalusega läbiviimise kohta õigusvastaseks.

2. Läbivaadatud kohtuasjade statistika

		Kokku	Protsent läbi vaadatud asjadest	Seadus	Valitsuse määrus	Kohaliku omavalitsusorgani akt	Valimiskomisjoni otsus või toiming	Riigikogu, Riigikogu juhatause või Vabariigi Presidendi otsus	Õigustloova akti andmata jätmine
2021 läbi vaadatud PSJV asjad		34	100	11	3	1	18	1	2
Asja algataja	Kohus	13	38	9	3	1			2
	Muu isik	21	62	2			18	1	
Lahendi tulemus	Taotluse, kaebuse või protesti rahuldamine või põhiseadusvastasuse tunnistamine	7	21	5	1	1		1	
	Taotluse, kaebuse või protesti rahuldamata jätmine või põhiseadusvastasust eitav lahend	20	59	2	1	1	18		1
	Taotluse, kaebuse või protesti läbi vaatamata tagastamine	10	29	4	1		3		2